

Witold Formański

Niedopuszczalność zaskarżenia przez Ministra Sprawiedliwości do Sądu Najwyższego uchwał organów samorządu adwokackiego w sprawie wpisu na listę adwokacką

Palestra 31/3-4(351-352), 110-112

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

tę część opłat pobranych przez zespół, która podlega podziałowi pomiędzy adwokatów, oraz dodatek za kierownictwo. Nie uwzględnia się natomiast innych obciążeń ponoszonych przez zespoły.

Z przepisów tych wynika, że zespoły adwokackie są traktowane tak jak uspołecznione zakłady pracy i że pobierane opłaty stanowią dochód zespołu przeznaczony na pokrycie kosztów funkcjonowania zespołu, przede wszystkim na koszty administracyjne, do których należy m.in. opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne za adwokatów — stosownie do art. 24 ust. 3 prawa o adwokaturze w związku z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o zmianach właściwości w dziedzinie ubezpieczenia społecznego, rent, zaopatrzenia i opieki społecznej (Dz. U. Nr 20, poz. 119 z późn. zm.), w myśl którego zakłady pracy opłacają z własnych środków składki na ubezpieczenie społeczne pracowników. Składka taka stanowi element kosztów zespołu i nie podlega doliczeniu do wynagrodzenia wypłacanego adwokatowi. Należy się ona od zespołu, a nie od adwokata.

Pogląd taki ukształtowany został w praktyce już od 1964 r. pod rządem rozp. Min. Sprawiedliwości z dnia 28 grudnia 1983 r. w sprawie zespołów adwokackich (Dz. U. z 1964 r. Nr 1, poz. 4). Według § 30 tego rozp. kosztami administracyjnymi zespołu są m.in. podatek obrotowy, podatki terenowe, składki na ubezpieczenie społeczne, wynagrodzenie personelu pomocniczego.

W końcu Sąd Najwyższy dodatkowo odwołał się do § 30 regulaminu w sprawie tworzenia, organizowania, funkcjonowania i rozwiązania zespołów adwokackich oraz uczestniczenia w dochodzie zespołu, uchwalonego w dniu 2 grudnia 1982 r. przez Krajowy Zjazd Adwokatury, a także do § 6 regulaminu rachunkowości zespołów adwokackich, uchwalonego przez Naczelną Radę Adwokacką w dniu 11 grudnia 1982 r. Otóż w załączniku Nr 2 do tej uchwały wyraźnie odróżniono w klasyfikacji budżetowej wydatki na koszty osobowe od wydatków na ubezpieczenie społeczne, akcje socjalną i odpisów na fundusze.

4.

Niedopuszczalność zaskarżenia przez Ministra Sprawiedliwości do Sądu Najwyższego uchwał organów samorządu adwokackiego w sprawie wpisu na listę adwokacką.

Okręgowa Rada Adwokacka w X uchwałą z dnia 27.VI.1985 r. pozostawiła bez rozpoznania wnioski zainteresowanego o wpis na listę adwokacką, co należało uznać za jednoznaczne z odmową wpisu. Uchwałą tę, jako sprzeczną z prawem, Minister Sprawiedliwości zaskarżył do Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej, które w dniu 21.11.1985 r. postanowiło nie podejmować uchwały objętej wnioskiem Ministra Sprawiedliwości. Tę

właśnie uchwałę Minister Sprawiedliwości zaskarżył do Sądu Najwyższego na podstawie art. 12 ust. 1 prawa o adwokaturze.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 26.VI.1986 r. (I PA 24/86) odrzucił wnioski Ministra Sprawiedliwości, jako niedopuszczalny w tym trybie. Sąd Najwyższy, nie wdając się w merytoryczną ocenę obu uchwał, zajął się rozważeniem problemu, czy w ramach art. 14 ust. 1 prawa o adwokaturze z 1982 r. dopuszczalne jest zaskarżenie przez Ministra Sprawiedliwości do Sądu Najwyższego uchwał organów samorządu adwokackiego w sprawie wpisu na listę adwokacką. Udzielając odpowiedzi negatywnej na tak zasadnicze pytanie, Sąd Najwyższy kierował się następującymi przesłankami.

Zgodnie z art. 1 ust. 2 prawa o adwokaturze z 1982 r. adwokatura jest zorganizowana na zasadach samorządu adwokackiego. Tym samym — w braku szczególnego i odmiennego przepisu — decydowanie w sprawach dotyczących adwokatury zostało z mocy ustawy powierzone kompetencji organów samorządu adwokackiego z wyłączeniem kompetencji organów administracji państwowej. Ustawa o adwokaturze zawiera szczególne przepisy, które w zakresie i w granicach nimi unormowanych zastrzegają kontrolę Ministra Sprawiedliwości w sprawach dotyczących adwokatury. Do tej kategorii spraw należą sprawy związane z wpisem lub odmową wpisu zainteresowanego na listę adwokacką. Ustawa w tych sprawach normuje zakres kompetencji Ministra Sprawiedliwości zarówno co do kontroli wpisu na listę adwokacką, jak i kontroli dotyczącej odmowy wpisu. Zgodnie z art. 69 cytowanej ustawy Minister Sprawiedliwości w terminie wskazanym w tym przepisie może się sprzeciwić uchwale okręgowej rady adwokackiej o wpisie na listę adwokatów, przy czym taka decyzja Ministra może być przez zainteresowanego zaskarżona do Sądu Najwyższego. W tej kategorii spraw Sąd Najwyższy — na skutek skargi zainteresowanego — decyduje ostatecznie, czy decyzja Ministra sprzeciwiająca się wpisowi na listę adwokatów była zasadna, czy też, jako sprzeczna z prawem, wymaga uchylecia. Natomiast jeśli chodzi o odmowę wpisu na listę adwokacką, a tym samym za jednoznaczne z taką uchwałą również pozostawienie wniosku zainteresowanego bez rozpoznania, to prawo o adwokaturze z 1982 r. przewiduje odmienny tryb postępowania. W tych sprawach (odmowa wpisu) od uchwały okręgowej rady adwokackiej przysługuje zainteresowanemu odwołanie do Naczelnej Rady Adwokackiej, a od uchwały tejże Rady odmawiającej wpisu przysługuje odwołanie do Ministra Sprawiedliwości, który sprawę rozpatruje w ramach przepisów kodeksu postępowania administracyjnego (art. 47 ust. 2).

Przytoczony stan prawny — jak zauważa Sąd Najwyższy — wskazuje na to, że kwestie związane z wpisem oraz odmową wpisu na listę adwokatów oraz zakres kontroli nad podejmowanymi uchwałami organów samorządu adwokackiego w tym względzie zostały unormowane przepisami szczególnymi zawartymi w prawie o adwokaturze. Wynika stąd, że oma-

wiana kontrola Ministra Sprawiedliwości musi mieścić się i nie może wykraczać poza przytoczone szczególne unormowania ustawowe.

Zgodnie z dotychczas stosowanymi zasadami interpretacyjnymi unormowanie danej kwestii w przepisie szczególnym wyłącza stosowanie w niej norm o charakterze ogólnym.

Przepis art. 14 ust. 1 prawa o adwokaturze stanowi, że Minister Sprawiedliwości zwraca się do Sądu Najwyższego o uchylenie sprzecznych z prawem uchwał organów adwokatury. Sama lokalizacja tego przepisu, tj. zamieszczenie go w dziale I prawa o adwokaturze zatytułowanym „Przepisy ogólne”, wskazuje na to, że ma on charakter przepisu ogólnego i że w myśl ogólnych zasad interpretacyjnych jego unormowania nie mają zastosowania do tych kwestii, które w prawie o adwokaturze zostały unormowane w sposób szczególny. Do takich zagadnień unormowanych przepisami szczególnymi należą — jak wyżej wykazano — kwestie związane z przyznaną Ministrowi Sprawiedliwości przez prawo o adwokaturze kontrolą w sprawie wpisu na listę adwokacką.

Zdaniem Sądu Najwyższego trzeba więc przyjąć, że art. 14 ust. 1 prawa o adwokaturze, jako przepis o charakterze ogólnym, nie daje Ministrowi Sprawiedliwości prawa zwrócenia się w tym trybie do Sądu Najwyższego o uchylenie uchwały organu adwokatury dotyczącej zagadnień związanych z wpisem na listę adwokatów, ponieważ w tym względzie obowiązują unormowania szczególne, wyłączające stosowanie przepisów o charakterze ogólnym.

5.

Wykonywanie przez adwokata pracy zarobkowej w okresie zwolnienia lekarskiego od pracy

W myśl przepisu art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednol. tekst: Dz. U. z 1983 r. Nr 30, poz. 143) pracownik wykonujący w czasie zwolnienia lekarskiego od pracy inną pracę zarobkową lub uciążliwe czynności mogące przedłużyć okres niezdolności do pracy albo wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia — traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres zwolnienia, przy czym z mocy art. 55 ust. 2 te same ustawy zakłady pracy oraz organy ubezpieczeń społecznych są uprawnione do kontrolowania, czy pracownicy wykorzystują zwolnienia od pracy zgodnie z ich celem. Wymienione sytuacje nie muszą występować łącznie. W myśl zaś art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. — prawo o adwokaturze (Dz. U. Nr 16, poz. 124 ze zm.) adwokat wykonuje zawód w zespole adwokackim, a w myśl art. 24 ust. 1 pracę w zespołach traktuje się — przy ustalaniu prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego — jako zatrudnienie.

Na tle przytoczonych przepisów powstał konflikt między jednym z adwokatów-członkiem zespołu adwokackiego a Oddziałem ZUS, który usta-